

22.12.2020

VN/27116/2020
VN/27116/2020-STM-1

Työllisyysrahaston tehtävien kehittäminen / selvityshenkilöiden asettaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut selvityshenkilöiksi Tapio Huttulan ja Riikka-Maria Yli-Suomun ajalle 01.01.2021 – 31.05.2021.

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukainen työllisyysastetavoite edellyttää, että työuria pidennetään alusta, keskeltä ja lopusta. Samaan aikaan kuin huolehditaan vaikeasti työllistyvien työllisyyden tukemisesta, on reagoitava myös työn murrokseen ja digitalisaatioon, joiden johdosta työpaikkoja häviää, mutta samalla syntyy uusia tuottavampia toimialoja, yrityksiä ja työtehtäviä.

Muutoksen mahdollisuuksia on tuettava kaikin keinoin edistämällä osaamista, uusiutumista, uuden teknologian käyttöönottoa ja uusien ideoiden leviämistä. Useimmat ammatit vaativat entistä korkeampaa osaamista. Työelämässä tarvitaan koulutuksen ja jatkuvan oppimisen uudenlaista yhteispeliä.

Hallitusohjelman mukaisesti selvitetään mahdollisuudet laajentaa Työllisyysrahaston tehtäviä tukemaan nykyistä laajemmin aikuisten osaamisen kehittämistä ja työkyvyn ylläpitämistä.

Haasteet

Hallitusohjelman tavoitteiden taustalla on ilmiöitä, joita vastaan tulee toimia. Koulutus kasaantuu, ja jo koulutetut ihmiset hyödyntävät olemassa olevia jatkuvan oppimisen tukia ja mahdollisuuksia. Samaan aikaan työuran aikaisesta koulutuksesta

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

erityisesti hyötyvät ihmiset, kuten esimerkiksi matalasti koulutetut tai ammatillista koulutusta vailla olevat, jäävät työuran aikaisen koulutuksen ulkopuolelle. Myös OECD on 19.2.2020 julkaistussa raportissaan kiinnittänyt huomiota koulutuksen kasautumiseen.

Jo nyt voidaan havaita, että työmarkkinoiden toimintaa haittaa osaamisen ja työvoimatarpeen kohtaanto-ongelma, jota esimerkiksi kiertotalous ja keinoäly odotusarvona tulevat entisestään pahentamaan, kun nykyisiä työtehtäviä katoaa ja uusia syntyy. Osaamisvaje voi uhata oikeudenmukaista siirtymää hallitusohjelman mukaiseen hiilineutraaliin yhteiskuntaan 2035, sillä osaamisvajeet tulevat synnyttämään entistä syvempiä railoja pärjääjien ja työmarkkinoilta mahdollisesti syrjäytyvien välille.

Työuran aikaiseen koulutukseen osallistuminen perustuu pitkälti omaehtoisuuteen ja omaan aktiivisuuteen. Työnantajat tarjoavat myös koulutusta työntekijöilleen. Työnantajien tarjoama koulutus jakaantuu kuitenkin epätasaisesti työntekijöiden välillä. Myös aikuiskoulutustuki kohdentuu pääasiallisesti kysynnän perusteella. Matala koulutustausta ja käsitys itsestään heikkona oppijana voivat heikentää motivaatiota hakeutua koulutukseen. Edellä mainittu OECD:n selvitys kiinnitti huomiota siihen, että työikäisille, joilla on heikot perustaidot tai matala koulutustaso, ei Suomessa juurikaan ole tarjolla kattavia, kohdennettuja neuvonta- ja ohjauspalveluja. Myös ns. hakeva toiminta on vähäistä.

Työllisyysrahaston tehtävät

Työllisyysrahasto on työnantajien ja palkansaajien rahoittama ja Finanssivalvonnan valvonnassa oleva itsenäinen laitos, joka vastaa työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitettavien työttömyysturvaetuuksien ja eräiden muiden etuuksien rahoituksesta ja tähän liittyen työttömyysvakuutusmaksujen määräämisestä ja perimisestä sekä työttömyysvakuutusmaksuihin liittyvien velvoitteiden täyttämisen valvonnasta. Lisäksi Työllisyysrahasto vastaa aikuiskoulutustuen ja ammattitutkintostipendien toimeenpanosta. Työllisyysrahasto on osa suomalaista sosiaaliturvajärjestelmää ja sen asiakkaita ovat kaikki työllistävät työnantajat ja 17–64-vuotiaat palkansaajat Suomessa. Työllisyysrahasto opastaa ja neuvoa asiakkaitaan työttömyysvakuutusmaksu- ja aikuiskoulutusetuusasioissa sekä osallistuu toimialaansa koskevan lainsäädännön kehittämiseen.

Muut käynnissä olevat hankkeet

Hallitus on käynnistänyt jatkuvan oppimisen uudistus –hankkeen. Hanketta ohjaa parlamentaarinen ryhmä, jonka tulee laatia ehdotuksensa jatkuvan oppimisen uudistukseksi 31.12.2020 mennessä. Hankkeessa tarkastellaan jatkuvaa oppimista kokonaisuutena. Kokonaistarkastelussa on otettava huomioon koko koulutuspolun eli koulutuksen tarjonnan ja rahoituksen, sosiaaliturvan, muutosturvan, työttömyysturvan, omaehtoisen ja työvoimapolitiittisen koulutuksen sekä osaamisen tunnistamisen niveltäminen uuteen järjestelmään.

Hallitus on vuoden 2021 talousarvioesityksessä päättänyt osana jatkuvan oppimisen kokonaisuutta, että opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö valmistelevat yhteistyössä työelämän järjestöjen ja aluehallinnon kanssa jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen perustamista siten, että se voi aloittaa toimintansa vuonna 2021. Tavoitteena on työikäisen väestön osaamisen kehittäminen ja työllisyysasteen nosto. Keskus toimii lähellä työelämää ja edistää

työelämässä tapahtuvan oppimisen muotoja. Palvelukeskuksen hallinnosta ja ohjauksesta vastaavat opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä työelämän järjestöjen kanssa. Tarkemmat hallinnolliset ratkaisut valmistellaan osana kokonaisuutta.

Selvityshenkilöiden tehtävä

Selvityshenkilöiden tehtävänä on

1. arvioida miten Työllisyysrahaston nykyiset tehtävät, tukimuodot ja palvelut työnantajille ja yksilöille tukevat jatkuvaa oppimista ja työkyvyn ylläpitämistä työnantajan, yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta.
2. arvioida tarvetta ja tapoja muuttaa Työllisyysrahaston tehtäviä siten, että toiminta tukisi nykyistä paremmin jatkuvaa oppimista ja lyhytkestoiseen non-formaaliin koulutukseen osallistumista sekä työuran aikana että irtisanomistilanteissa ja edistäisi aikuiskoulutustuen kohdentumista työelämän muutoksen edellyttämällä tavalla.
3. Arvioida tehtävän kannalta relevantin lainsäädännön muutostarpeita.

Kohdan 2 mukaisissa esityksissä on selvitettävä Työllisyysrahaston roolin vahvistamista mm.

- asiakkaiden ohjauksessa ja neuvonnassa ml. koulutuksessa aliedustettujen ryhmien tavoittaminen,
- osaamiskartoitusten, lyhytkestoisten ammatillisia valmiuksia parantavien koulutusten ja muiden osaamista kehittävien palvelujen hankkimisessa,
- aikuiskoulutustuen kohdentumisen ja vaikuttavuuden arvioinnissa, ottaen huomioon työelämän muutoksesta ja ikärakenteesta aiheutuvat osaamistarpeet,
- lainsäädännön kehittämistarpeiden identifioinnissa - myös suhteessa muihin jatkuvaa oppimista koskeviin etuusjärjestelmiin.

Selvityshenkilöiden tulee arvioida esitystensä kustannukset ja tehdä ehdotus rahoituksen järjestämisestä.

Sosiaali- ja terveysministeriö tekee selvityshenkilöiden kanssa erillisen toimeksiantosopimuksen.

Seurantaryhmä

Selvityshenkilöiden työn tueksi asetetaan seurantaryhmä, jonka puheenjohtaja ja sihteeri nimetään sosiaali- ja terveysministeriöstä. Lisäksi seurantaryhmään pyydetään yksi jäsen Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n, kunnallisen työmarkkinalaitoksen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n, STTK ry:n, Akava ry:n, Työllisyysrahaston, opetus- ja kulttuuriministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön esityksistä sekä yksi jäsen erikseen päätettävän tutkimuslaitoksen esityksestä.

Kustannukset ja rahoitus

Selvityshenkilöille maksetaan toimeksiantosopimuksen mukainen palkkio.
Kustannukset maksetaan sosiaali- ja terveysministeriön momentilta 33.01.63.

Sosiaali- ja terveysministeri

Aino-Kaisa Pekonen

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Heli Backman

Liitteet	-
Jakelu	Tapio Huttula Riikka-Maria Yli-Suomu
Tiedoksi	STM kirjaamo